

Камедыя аб нашых сучасніках

Гастрольная афіша Маскоўскага Цэнтральнага тэатра транспарту прыцягнула ўвагу мільянаў незвычайнай назвай спектакля. Змяшчэнне такіх паняццяў, як «каханне», «дырэктар», «кватэра», выклікае міжвольную ўсмешку і насмешлівае. Такія назвы п'есы прымушае чакаць уяўнае анекдатычнае сюжэта.

Але скончыўся спектакль. Ян вельмі пачулася розныя водгукі на яго. Некаторыя з глядачоў шукалі ў вачах субэсэдніцкай салідарнасці з тым, што адчулі самі. Другія, наадварот, здзіўлена паціскаюць плячымі а са спатэліўным спачуваннем глядзяць на сваіх «праціўнікаў». Чувальне неадвольныя рэплікі ў аднас спектакля: «Цяпер», «Структура», «Гэта не сур'ёзна». Між іншым, не так ужо многа іх, прыхільнага сумнага сур'ёзнасці.

Асноўная маса публікі пакідае спектакль з паўднёвай радаснай узгаднісцю тэатру.

Камедыя-вадзіль П. Саладара «Кханне, дырэктар і кватэра» нарадзілася ў цесным супрацоўніцтве аўтара з калектывам тэатра. І цяжка сказаць, каму са стваральнікаў спектакля — тэатру ці драматургу — належыць большая частка творчэга поспеху. Паверымся ў мастацкую сілу літаратурнага матэрыялу, рэжысёра І. Сукавова і ў гэтых калектываў выканальніцка значна ўзбагачылі яго ўласнай выдумкай, гарачым захапленнем і спэцыфічнымі акалічэннямі. Самым радасным у спектаклі з'явіўся, на наш погляд, удзел паказ станаўчых персанажаў. Часцей за ўсё станаўчыя героі ў камедыі выглядаюць безабачнымі і пасіўным дробнаціпам, у той час як яго праціўнікі займаюць галоўныя месца на сцэне, запаліваючы сваімі нізкімі дробнымі пацугамі дэяны п'есы. Спектакль нашых гацей расказвае перш за ўсё пра добрае, вялікае каханне завоўскага хлопца Анатолія да не менш чароўнай пры ўсёй неконкавай нехайскасці бібліятэкаркі Таны, пра іх вернага сябра і кватэраўнага памочніка — дырэктара заводу Ермакова, які захапіўся ў сваю сакратарку Рыту.

Названа, па ўсё поры гогу, у стары парк да запаветнай лаўкі прыходзіць Анатолій і Тана... Кханне! Дзе-ж жыць сустрацца іх, калі таямніча дзяўчыка і дэцкі, у якіх яна кватэра, не на густы прышоўшы не судзіцца, а ў інтэрнаце ў Анатолія пакой на пяцірых? У клуб-бі пайці, ды там зноў ідзе не адзін раз баганая карціна «Насекай дзвучыцца лён». Якімі-б ні былі гэтыя ніякія драмы парку, аднак час падуцца аб больш фундаментальным даху. Час стварыць сам.

Спачатку ўсё ідзе надзіва гладка: дырэктар цэля прымае будучых маладых і абірае ім кватэру нумар трынаццаць у доме, які павінен увайсці ў эксплуатацыю ў бліжэйшы час. Згаджаецца з указаннем дырэктара і професарнага цёця Сонцава, якая распараджаецца дэсам прэзідэнтаў на новую жылплохчу.

Аднак ордэр, які пабыў у руках Анатолія, дастаецца другому чалавеку. Па-воў нумар трынаццаць атрымаў малады інжынер Севаст'янаў — добры работнік і паважаны ўсімі таварыш.

Але не пра Севаст'янава кляпоціцца, як вывільчы ўрэнце. Сонцава і часова выконваючы абавязкі дырэктара Лучыцка. Выкарыстаўшы адзед Ермакова, яны стараюцца прыладзіць некага Кабукоўна, сваяка высокапастаўленага Васілія Кузь-

міча, якому абоо «сім-тым» абавязаны. Даведзіўшыся аб гэтых хітрыках, моладзь змагаецца супраць сваіх крыўдліцеляў. Сакратарка Рыта, якая да гэтага часу не карысталася ў моладзі даверам, таксама ўключыцца ў барацьбу. Яна наведвае аб усім, што адбываецца, дырэктару Ермакову.

Не банальным паказам з'яі і перамогаю добра заканчваецца спектакль. У фінале адбываецца сцёнічна актыўнае выкрыццё разбэшчаных прайдзісвіетаў.

Як у п'есе, так і ў самым спектаклі не ўсё аднолькава пераканаальна і даканалае. Камедыяная імкліваць рытму сцёнічнага дэяння часам змяняецца ідэа-страйнымі расцягнутасцямі. Зусім лінійны ў спектаклі выглядае сцёнічна алямпіскага лагера, таму што ў ёй па-сутнасці не адбываецца ніводнай падзеі, якая-б у нейкай ступені ўплывала на развіццё сюжэта. Дадзена свельчае сцёнічнае выяўленне не новых для нашай драматургі тыпаў блатмайсцяў і кар'ерыстаў у вобразах Сонцава, Лучыцкага, Канавалава. Але па суседству знаходзяцца банальныя, трафарэтыныя трактоўкі вобразаў Ніны Владиміраўны (жонкі Лучыцкага), Сумкіна і цёці Ліны.

Хоцяцца выказаць незалежнае і дэкарацыйнае мастацтва Ю. Гарасова, хоць у цэлым яны, несумненна, таленавітыя і вышараны ў адпаведнасці з патрабаваннямі жанра. Вельмі добра зойдзена, напрыклад, афармленне пяці карцінаў, дзе вобразнасць вырастае да сімвала. У той-жа час нам здаецца няправільным паказ кабінета дырэктара, які ў мастацка перавертыўся ў вялікую залу з вокнамі на ўсё сцёну. Думаецца, што такі Ермакоў, якім ён палатэны ў спектаклі, пасаромеўся-б займаць такую прасторыю апартаменты, калі яго падначаленым не хапае жылдзёвай палочкі.

А. Табузіўн у ролі Ермакова паказаў добрае пачуццё камедыянага жанра. Яго чалавечы якасці — уменне беспамылкова распавядаць людзям і быць ім верным памочнікам і сябрам, артыстам раскрыты даволі поўна, у простаў выканальнай манеры.

Выдатны лірычны дурт складаюць у спектаклі прастадушны і разкаваць рабочы хлопцё Анатолій (артыст Ю. Пузыроў) і сімпатичная Тана (артыстка Т. Чарнышова). З вялікай шчырасцю і прывабнасцю праводзіць ролю Рыты артыстка В. Ермава.

Сапраўны вяртунцы артыст А. Палевоў у ролі Лучыцкага. Бартай яго партнёршч з'яўляецца артыстка Р. Арсеньева, якая выконвае ролю Сонцавай.

П'есач п'есам П. Саладара ў Цэнтральным тэатры транспарту сведчыць аб вялікай цікавасці глядача да камедыі, у якой адлюстравана сучаснасць. Думаецца, гэтая п'еса маглі-б заняць належае ёй месца і ў рэпертуары нашых тэатраў.

Сцёна са спектакля «Кханне, дырэктар і кватэра».

Па старонках абласных газет

Добрую ініцыятыву правяла брэсцкая абласная газета «Звэр», якая пачала сістэматычна друкаваць на сваіх старонках творы беларускіх пісьменнікаў, знаёміць чытачоў з літаратурным жыццём рэспублікі.

Надаўна газета змяшчала падборку новых вершаў Максіма Танка, пазнаёміла чытачоў з жыццём і творчым шляхам паэта. Шкада толькі, што ў біяграфічна ледвады папуляры былі пасобныя недакладнасці.

Калі ў вобласці праводзіўся «Дзень пісьменніка», газета паведамляла чытачам аб літаратурных вечарах, на якіх выступалі А. Якімовіч, І. Кудраўцаў, Р. Сабаленка, М. Засім, П. Прыходзька, аб сучасных гэтых пісьменніках з чытачамі ў Баранавічах, Бяроза, друкавала новыя вершы беларускіх паэтаў.

У адным з сваіх нумароў «Звэр» расказала чытачам аб творчасці празаіка Аляксэя Кулакоўскага, змясціла ўрывак з яго апавесці «Нявестка».

Вельмі добра робіць рэдакцыя газеты, сістэматычна змяшчаючы падборкі вершаў мясцовых маладых аўтараў. Сярод іх вылучаюцца: верш Н. Усціновіча «Новая Масква», прысвечаны брацкай дружбе савецкага і югаслаўскага народаў, верш А. Сімарына «Хлопец едзе на Усход» — аб наваасцях, якія на закляку партыі і ўрада паехалі ў раёны асваення новых зямель.

Вершы В. Праскурава, З. Вагера, калгасныя прыпескі Д. Васільева, Н. Дробыша і іншых маладых паэтаў, якіх надрукавала «Звэр», прысвечаны тэмам сучаснасці, жыццю і працы савецкіх людзей.

У абласной газеце «Грозенская праўда» таксама сістэматычна друкуюцца творы мясцовых аўтараў.

Да трэцяй абласной нарады маладых пісьменнікаў, якая праводзілася надаўна, тут была змешчана падборка новых вершаў І. Юшчанкі, П. Барыскі, Е. Еўсцігнева, К. Цвятніцкага і іншых. П. Макаль прывясціў свае вершы Савецкай Арміі.

«Грозенская праўда» нярэдка друкуе нарысы аб жыцці і працы работнікаў сельскай гаспадаркі, савецкай інтэлігенцыі.

З замежнай пошты

Як выхоўваць венгерскіх студэнтаў?

Паважны, зусім разнакалявы «Таймс» цяпер зноў заклапочаны. На гэтым разе, такое складанае пытанне Як выхоўваць венгерскіх студэнтаў, якія ўвайшлі з роднай краіны і трапілі ў Англію.

Газета паведамляе, што з Венгрыі ўжылі звыш тысячы студэнтаў. Меркавалася, што палавіна з іх будзе накіравана ў Англію. Праўда, на самай справе колькасць студэнтаў, якія трапілі ў Англію, як і ўдзельнікі, аказалася значна меншай. Калі «Чырвоны крыж», а таксама фашысцкая арганізацыя «Свабодная Венгрыя» пранавалі студэнтам пераехаваць у Англію, 150 венграў катэгорычна адмовіліся ад гэтай ласкі і заявілі, што яны спадзяюцца вярнуцца на радзіму. Іх аймаўдзельне засумяла шаноўнаў газета.

Але ўсё-ж на брытанскіх астравах аказалася каля 400 венгерскіх студэнтаў. І з імі клопатаў поўна галава. Як іх вучыць, як іх выхоўваць, ды і наогул што з імі рабіць? Газета паведамляе, што многія студэнты прыняты ў Оксфардскі ўніверсітэт, размеркаваны па іхніх каледжах.

Большасць з іх дрэмна ведаюць англійскую мову. Іх патрэбна вучыць гэтай мове, а потым старыцца для іх асобныя групы. І тут, на думку газеты, асабліва важна «выхаваць іх сявадомасцю».

Што раўдзецца «выхаваць» сявадомасцю? Што гэта значыць, з'яўляецца? Як абмежаваны «кругаглядаць» венгерскіх студэнтаў? «Таймс» сцвярджае, што «на працягу года кожны венгерскі студэнт павінен пазнаёміцца з «філасофіяй і рэлігійным догмам» Таму газета лічыць, што, будучы «выхаванымі» ў закарэнелым матэрыялізме, гэтыя студэнты «не ведаюць па ўсім аб'ёме багаццяў сусветнай культуры».

Які-ж гэта багаці сусветнай культуры? Характэрна, што газета прыкінае ставіцца да рашэння Олімпіа-каледжа выхоўваць венгерскіх студэнтаў (як гэта ні дзіўна) у духу сацыялізма.

Чаму-ж такое выхаванне вітаецца кансерватыўнай газетай?

«Патрэбна — чытаем мы тут, — прадставіць у вачах гэтых студэнтаў сацыялістычныя дактрыны зусім у іншым асцёпке, чым прывыклі венгерскія студэнты, якіх выхоўвалі да гэтага часу ў марксісцкім духу. Трэба паказаць рознасць сацыялістычных дактрынаў».

Адным словам, шаноўнаў газета да сацыялізма, адсупраць марксізма. Мы не ведаем, што мае на мэце «Таймс», указваючы на тое, што ў венгерскіх студэнтаў «нацыяналізм у крыні» і што трэба «рэалізаваць гэты нацыяналізм імкненні». Як збіраецца газета «рэалізаваць» нацыяналізм імкненні» з сацыялізмам, з немарксісцкім сацыялізмам, мы меркавалі не бярэмся. Прыва-

даем толькі, што нямецкія фашысты ў свой час таксама называлі сябе нацыяналі-соцыялістамі і таксама імкнуліся, як і цяпер, спалучыць нацыяналізм (які, на іх думку, быў у крыні непаў) з уніўным сацыялізмам, які яны таксама разумелі па-свойму. Але ім добра ведаем, што гэты «соцыялізм» таксама быў бяскожна далёкі ад марксізма.

Адным словам, у тым выхаванні, якое прапанавана газетай «Таймс» венгерскімі студэнтам, быццам-бы мала новага. Газета лічыць, што студэнты павіны выхоўвацца ў ідэалістычным духу. Але і ідэалізм павінен быць «актыўным ідэалізмам». У праграмах каледжаў, якія прыводзіцца ў газеце, п'янае месца займае «вясельная дактрына». Наошт-та-ж гэтая вясельная дактрына венгерскіх студэнтаў, адварна ад ідэалізму? Як ідэалізм, у бліжэйшым час яны пры ўсім сваім, жалодні не змогуць быць у радак венгерскай нацыяналістнай арміі.

Вядома, шаноўнаў газета не дагаваряе. Нямецка раскрыць усё карты і паўкам паказаць, што-ж тоіцца за гэтым «актыўным ідэалізмам», здора-рым імкненнім выхаваннем. Адно зразумела, што за ўсё гэтых «вясельных групах» пры англійскіх універсітэтах і каледжах будуць выхоўваць актыўных ворагаў рэалізму, ворагаў сапраўды нацыяналістнай і дэмакратычнай Венгрыі.

Але ці ўдасца так выхавань венгерскіх студэнтаў? І няпер ужо «Таймс» гаворыць аб тым, што некаторыя з гэтых студэнтаў хоць і ўвайшлі з рэалізмам, але аказаліся вельмі «закарэнелымі ў сваіх памылковых перакананнях».

Адным словам, няжка «выхоўваць» венгерскіх студэнтаў. Шмат клопатаў з імі.

Што расказаў Эндэр Мілер

Малады венгерскі спявак падаў рэпертарыю буржуазных лонданскіх газет. Яны дэярна мітуліліся каля яго дэярэй.

Дарэмна тут апыраліся кінорэжысёры і кіноаператары. Ен іх не прыняў.

Газета са зазіўленнем пісала: «Венгерскі спявак зачыніўся ў сваім нумары ў гэтыя дні «Вікторыя» і не жадаў нікога прымаць, ні з кім размаўляць. Як ідэалізм, які адзілілены падзеямі, якія адбыліся ў яго на радзіме».

І вось пасля доўгага маўчання Эндэр Мілер расказаў пра сабе прадстаўніку прагрэсіўнага часопіса «Ворд Ньюс».

Што-ж ён паведаміў? Эндэр Мілер 31 год. Ён скончыў кансерватыўны ў Будапешце дэ-завь год назад і потым з вялікім поспехам выступаў у оперным тэатры: выконваў партыі Мефістофеля ў «Фаўстэ», Эскаміліе ў оперы «Кармін», займаўся канцэртнай дзейнасцю і карыстаўся вялікім поспехам.

На пытанне аб яго матэрыяльным становішчы Эндэр Мілер сказаў: «Трэба думаць, што мой заробак быў вышэйшым за заробак большасці мі-ністраў».

Карэспандэнт часопіса спытаў у выадама спявака, як ставіўся народны ўрад да мастацтва. І Эндэр Мілер заявіў: «Да мастацтва ставіўся з вялікай увагай. І ўсе нашы просьбы звычайна выконваліся». У прыватнасці, артыст расказвае, што ён не раз выступаў і ў савецкіх ваенскіх часцях, дзе карыстаўся вялікім поспехам, што савецкія ваенныя ўлады выключна прыкіна ставіліся да венгерскіх работнікаў мастацтва.

Што-ж прымусяла папулярнага венгерскага спявака ўважлівае месца займае «вясельная дактрына» Эндэра Мілера мае, нам здаецца, найбольшую цікавасць.

«Я цяпер, — сказаў ён, — імкнуся вярнуцца на радзіму і напісаў аб гэтым рад халадінштваў. Спадзяюся, што яны будуць задаволены. Я быў ашуканым».

Як-жа атрымалася, што папулярны малады венгерскі спявак падаўся гэтак ашуканствам?

«Як і многія інтэлігентны маеі рэалізм, — гаворыць ён, — я лічу, што мастацтва не мае ніякага дачынення да палітычнага і грамадскага жыцця... Толькі ў гэтым мы бачылі свабоду мастацтва. Я пазытаў якой-бы там ні было палітычнай вучобы, не хацеў удзельнічаць у грамадскім жыцці і зусім рэзка адхіліў усялякія прапановы, што да-зваліліся паводным спрэў. Вядома, мяне не прымусялі. Я займаўся толькі сваім мастацтвам. Але вось прайшоў час, калі патрэбна было зразумець сэнс палітычных падзей, што адбыліся на май рэалізм, і я аказаўся безаламожным, не-дастаткова палітычна адукаваным. Імяна таму ледка падаўся на ашуканства і цяпер апынуўся далёка ад рэалізму. Я не мог выбраць сапраўднага шляху, які з'яўляецца не толькі маім, але і шляхам усёго венгерскага мастацтва».

Гэтае прызнанне спявака па-воўна вельмі паказальнае. Імяна тым прадстаўніку мастацтва, якіх цураліся палітычнага жыцця, паўшлі на павалку ў ворагаў народа Венгрыі. Некаторыя з іх аказаліся цяпер далёка ад роднай краіны.

У заключэнне сваёй гутаркі венгерскі спявак заявіў:

«Я яшчэ спадзяюся вярнуцца на радзіму і поўнасцю аддаць сваё мастацтва народу. Я адчуваю сябе ашуканым і няшчасным, але зраднакам усё-ж сябе не лічу».

Вядома, гэта толькі спрытны манеўр, які мяжуе з трукіштвам. І сведчыць ён аб тым, што шаноўны спявак да ханца верны сваім гаспадарам. Яго выступленні — гэта ўсё тэ-толькі імкненне заблытаць пытанне аб вярненні да атамнай зброі, пасля чым страі і неўпэўненасць сярод амерыканскіх абывацеляў.

Адным словам, адукаваны прыгоннік застаўся верным сабе.

І. БАРЫСАЎ,
Е. САЛАУЕЎ.

Новыя прызнанні Піцірына Сарокіна

Так, гэта той самы Піцірын Сарокін, ядалом саўскаму Вячцічату па творах Леніна. Вячцічату ў свой дзімір Ільіч даў яму ў свой час не вельмі паказальнае характарыстыку, назваўшы «адукаваным прыгоннікам».

Цяпер гэты «адукаваны прыгоннік» з'яўляецца прафэсарам Говардскага ўніверсітэта і дзімшя ў Амерыцы выдатным прадстаўніком буржуазнай сацыялогіі.

Ён выступае з курсам лекцый у асацыяўнай прагрэсу навуку ў (Бастон). Чытае лекцыі аб будучыні чалавецтва. Ён гаворыць аб «атаманай небесажаванне» вытворчасці атамнай зброі і яе забароне; гаворыць аб гэтым ён лічыць неспрытым. Больш таго, дакладчык лічыць, што атамная зброя «аргуюць» мір».

І вось нядаўна ён паведаміў сваім слухачам новую «сва-шасцю». «Самае страшнае, — заявіў ён, — гэта, калі атамная зброя прырадзе ў рукі крмі-нальных элементнаў».

У чым тут справа? Якія крмінальныя элементы? Спэцыяльнае імя. Магчыма, Піцірын Сарокін намякае на тое, што ў амерыканскіх умовах гангстэры часам маюць не-някількімі коламі. І такім чынам у іх рукі могуць перайсці атамная вытворчасці атамнай зброі? Зусім не. Гаворка ідзе аб іншым.

Амерыканскі фізік Мельбер у адной са сваіх прац паведаміў аб тым, што быццам глабальна пра 20 год вытворчасці атамнай зброі, на яго думку, з'явіцца справа «зручнай» і ўжыванне яна не будзе патрабаваць вялікіх выдаткаў, склада-най вытворчасці, адным сло-вам, атамная зброя тады зможа вырабляцца «нават у не-вялікіх майстэрнях».

Вось гэтае паведамленне вучо-нага фізіка збытжыла пра-свадзенага «соцыяллага».

«Гэта крмінальныя эле-менты», — заявіў Піцірын Сарокін, — якія завадоваюць вы-творчасцю зброі, будуць тэра-рыстамі і шантажываць асобныя гарады і нават цэлыя раёны».

Шаноўны лектар не на жарт запаладоўвае публіку. І вездарна пасля яго лекцыі нека-торыя бастонскія газеты, сквал-ныя на сенсацыйныя паведа-ленні, выйшлі са «страшнымі» загаловамі «Атамная зброя ў руках гангстэраў!» і г. д.

Вядома, гэта толькі спрытны манеўр, які мяжуе з трукіштвам. І сведчыць ён аб тым, што шаноўны спявак да ханца верны сваім гаспадарам. Яго выступленні — гэта ўсё тэ-толькі імкненне заблытаць пы-танне аб вярненні да атамнай зброі, пасля чым страі і неўпэўненасць сярод амерыканскіх абывацеляў.

Адным словам, адукаваны прыгоннік застаўся верным сабе.

І. БАРЫСАЎ,
Е. САЛАУЕЎ.

Сустрэча

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

нядобра, але праца ў калгасе займае ўвесь час і ўсю ўвагу. Каб гэта яшчэ быў бацька! Вячцічату ў яго толькі почы, а пачаць ён звычайна падоўгу і памногу чытае.

Мінулай восенню ён разам з Нінай паступаў на ўніверсітэт і не прайшоў на конкурсе. Дзіўна, у школе ён зусім вучыўся лепш за Ніну і, калі ехалі на экзамены, яны вельмі хваліліся і ўсё прасіла, каб ён ёй дапамагў. Яна здала лепш за яго, а ён, абывацям да гэтай таі мі-тусці конкурснаў, вытрымаў аказаемны горш за яе. Яму не ханіла адной «пяці-рыкі». Тады ён вырашыў працаваць разам з усімі ў калгасе — трэба-ж, каб і там былі людзі адукаваныя. І вось ён пра-цуе ў калгасе. Ён чалавек з сярэдняй адукацыяй, падпаў пад каманду Тамара Ябло, якая скончыла ўсяго толькі пяць класаў. І ён лічыць, гэта зусім прывіль-ны і не крыўдуе ні на каго. Хіба-б ён, Мікола, аздадаўся адукаваць і паставіць на шыдука? Запасныя вільны для трактары-ста, які абавязкова-ж змерне, пакуль на-кідаюць гной, і вакоца пагніцца? І хіба толькі ў гэтым Тамара лепшая за яго? Яму падабаецца такое жыццё і такая яго роля ў ім.

— Ну, чаго задумаўся, чаго ўставіўся вачыма ў куці? — кажа маці. — Ші не бачыш — вачёра на стаде стыне.

— І, мама, забіўся паміцца, — пры-занаецца Мікола.

Потым ён вачёра, а брат вучыць урокі.

— Вучы, вучы, — кажа Мікола і рап-там спахопліваецца: гэтаму выраду ён навучыцца ў брыгадзе на вывазцы гною.

Урэнце ён забываецца на гэта. Вачёрае, біра кнігу і класіцца на ложак. Але сёння не чытаецца. Чаго там хаваліца? Яны не толькі дружылі з Нінай, яны былі акаванымі адзін у аднаго. Заўсёды разам пучылі ўрок, разам ішлі ў школу і са школы. На выпускным вечары аж да траціх пёўняў прастаялі ў вулачцы. І для Міколы няма даражэйшага за Ніну чалавека. Хіба мада думае ён пра не на нячак? Ён ніна ёй зусім даўгіх пісьмоў — аж на некалькі старонак. Пра адно ён умоўвае ў сваіх пісьмах — пра сваё ваншце і пра тую працу, якую выкон-вае ў калгасе.

Раптам Мікола падхопліваецца і са-дзіцца на ложаку. Сядзіць доўга, аж пакуль маці і Барыс не клядуцца спаць. На вулі-цы пад нечымі нагамі рыпць снег, чутны галасы і дзясочны смех — гэта, напэўна, моладзь вяртаецца з клуба. Мікольна ўзнікае думка пра Тамару — узнікне і гэ-не. Зусім інаша цяпер у галаве. Ён думае пра ніякія пісьмы — невялікі аркушчок па-перы, ад якога моцна пахне духамі. Як-жа ён сустранецца з ёй? Яна-ж абавязкова дазнаўшыся, прыдзе на ферму, каб а ім пабачыцца. А ён будзе там увесь у брудзе і гною. На кажуку — гной, на валенках — тамама, і ўсё рукі шуршаты. Да што руці? Іншым разам, забывшыся, павядзець сабе па твары рукавіцаў — там гной. Як успрымае гэта Ніна? Яна-ж цяпер сту-дэнтка ўніверсітэта. Некалі ён глядзеў на яе так, як глядзеў на сабе, а цяпер ён думае пра яе з нейкай непразмернай ўні-засцю. А што, калі яна спаджаецца яго — таго-та — ды аднаўрацца? Можна, заў-тра і зусім не вярта ісці на працу, а пра-нуцца як след ды чакаць яе прыходу.

Змяняе ноч доўга і нудная, асабліва калі чакаеш прыеду каго-небудзь блізка-га. Іскрацца пад вокнамі снег у месцах святла, часам трапіць мароз. А ты ду-маеш: ось той чалавек ужо там і там, вось ён ужо дзверэ, сядзіць на лаўцы ў вагоне. Вось ужо і гэтую стаянку ён, ба-дай, праехаў, і цяпер застаецца яму мінуць такую ды такую стаянку.

Спаваюць другія пёўні, а Мікола яшчэ не спіць. Паўжо гэта ён заўтра не пойдзе на працу, якую палюбіў і знорок выбраў, бо гной — гэта будучы ўраджай. Ад яго залежыць працэнтны калгасніка. Вывеціў ў час гной — будзе хлеб. Але-ж гэта не хто-небудзь прыядае, а сама Ніна. Ні-на — з кучаравымі кучэркамі каптанна-спалатанымі і летуцен